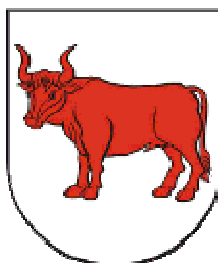

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI W ROKU 2019
ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY,
W TYM Z GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
W BIELSKU PODLASKIM
NA LATA 2018 – 2020**

I. Wprowadzenie

Rok 2019 był kolejnym rokiem wykonywania przez gminę zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 ze zmianami) i jednocześnie kolejnym rokiem realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Bielsku Podlaskim na lata 2018 – 2020, przyjętego Uchwałą Nr XLI/325/18 Rady Miasta Bielsk Podlaski z dnia 30 stycznia 2018 roku.

Niniejsze sprawozdanie przedstawia zarówno stan realizacji ustawowych zadań w 2019 r., jak również Programu.

W myśl art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
 - a. podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b. kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające;
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,

7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Bielsku Podlaskim na lata 2018 – 2020 ma na celu zapewnienie rodzinom i ich dzieciom na terenie miasta Bielsk Podlaski wielowymiarowego i zintegrowanego systemu wsparcia, w szczególności w sytuacjach kryzysu i w obliczu trudności życiowych. Program Wspierania Rodziny w mieście Bielsk Podlaski na lata 2018 – 2020 służy realizacji gminnej polityki rodzinnej.

Program Wspierania Rodziny w Bielsku Podlaskim na lata 2018 – 2020 opracowany został w oparciu o założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 ze zmianami) oraz ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (tekst jednolity Dz. U. z 2019r. poz. 473 ze zmianami). Przyjęty został Uchwałą Nr XL/325/18 Rady Miasta Bielsk Podlaski z dnia 30 stycznia 2018 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Bielsku Podlaskim na lata 2018 – 2020. Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim, który w tym zakresie podejmuje współpracę z wieloma instytucjami ukierunkowanymi na rodzinę i dziecko.

Nadrzędnym celem Programu jest wspieranie rodziny w jej opiekuńczo – wychowawczej roli względem dzieci. Ważnym elementem Programu niezbędnym do realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny jest stworzenie warunków do rozwoju kadr pracujących na rzecz rodzin wieloproblemowych i umożliwienie wprowadzania nowych form pracy z rodzinami.

Działania podejmowane w roku 2019 w ramach zadań z zakresu wspierania rodziny, w tym w ramach Programu, adresowane były do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Miały na celu rozwijanie środowiskowych form pomocy rodzinie, jak również zapewnienie dzieciom opieki, która pozwala na zaspokojenie ich potrzeb psychofizycznych i stwarza odpowiednie warunki do prawidłowego rozwoju.

I. Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny, w tym zadań Programu w roku 2019

W roku 2019 zadania z zakresu wspierania rodziny, jak i Program były realizowane w sposób ciągły i spójny. Cele określone w Programie były realizowane przez różne instytucje. Dobra i wypracowana współpraca pomiędzy instytucjami daje szansę na szybką reakcję w sytuacji kryzysu w rodzinie.

Cel szczegółowy 1: tworzenie spójnego systemu wspierania dziecka i rodziny

System wspierania rodziny w Bielsku Podlaskim jest skoordynowany i zorganizowany. Nie możemy mówić, iż w sytuacjach kryzysowych, w sytuacjach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych nikt rodziną i dzieckiem się nie zajmuje. Rodziny są obejmowane nadzorem kuratora; wnioski do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny kieruje zarówno MOPS, jaki i inne instytucje (w tym szkoły). Nadzór ten daje gwarancję, że sytuacja w tych rodzinach jest na bieżąco monitorowana.

Rodziny z powodu bezradności są obejmowane przez pracowników socjalnych MOPS dodatkowym wsparciem. W ramach swoich obowiązków, wynikających przede wszystkim z ustawy o pomocy społecznej, obejmują oni rodziny znajdujące się w szczególnie trudnej lub wyjątkowej sytuacji, gdzie dobro dzieci może być w pewnym stopniu zagrożone (w związku z występującymi w rodzinach problemami wynikającymi przede wszystkim z bezrobocia, niepełnosprawności lub długotrwałej choroby, ale również z bezradności, problemów z uzależnieniami, głównie od alkoholu) szeroko rozumianą pracą socjalną. W tych rodzinach prowadzony jest wzmożony nadzór i w jego ramach podejmuje się systematyczną współpracę z kuratorami sądowymi, dzielnicowymi, pedagogami szkolnymi i wychowawcami. Proces objęcia wzmożoną pracą socjalną rozpoczyna się od rozpoznania środowiska i stworzeniu przez pracownika socjalnego zarysu planu pracy z rodziną bezradną w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Ta wzmożona praca socjalna polega m.in. na cyklicznym, w zależności od indywidualnych potrzeb i problemów, wizytowaniu środowiska, sprawdzeniu aktualnych warunków bytowych, uzgodnieniu planu działania na kolejny okres, często obejmuje również przyznawanie świadczeń z pomocy społecznej w celu poprawy sytuacji materialnej rodziny, itp. Podejmuje się w jej ramach wymianę informacji z innymi służbami lub wspólne czynności (głównie wspólne odwiedziny w środowisku – a więc z pedagogiem szkolnym i/lub wychowawcą, dzielnicowym i kuratorem). W roku 2019 pracownicy socjalni MOPS prowadzili wzmożoną pracę socjalną

z 21 rodzinami, w których znajduje się 60 dzieci. Systematyczność działań pracowników socjalnych ma zapobiec i zapobiega sytuacjom, kiedy to dzieci należy umieścić w pieczy zastępczej. Widzimy tego wymierne efekty – w roku 2019, podobnie jak w latach ubiegłych, MOPS nie złożył żadnego wniosku do sądu rodzinnego o umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Należy jednak zawsze mieć na względzie dobro dziecka – gdy są uzasadnione ku temu przesłanki powinno być ono umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystentura rodzinna w mieście Bielsk Podlaski:

Asystentem rodziny, o którym mowa w art. 12 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej może być osoba, która:

1. posiada:
 - a. wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie lub praca socjalna lub
 - b. wykształcenie wyższe na dowolnym kierunku uzupełnione szkoleniem z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną i udokumentuje co najmniej roczny staż pracy z dziećmi lub rodziną lub studiami podyplomowymi obejmującymi zakres programowy szkolenia określony na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i udokumentuje co najmniej roczny staż pracy z dziećmi lub rodziną lub
 - c. wykształcenie średnie i szkolenie z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną, a także udokumentuje co najmniej 3-letni staż pracy z dziećmi lub rodziną;
2. nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona;
3. wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego;
4. nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Asystenci rodziny zatrudnieni w MOPS spełniali i spełniają wymogi kwalifikacyjne.

Asystent Nr 1 (zatrudnienie od 10.12.2018 r.): ukończyła studia na Uniwersytecie w Białymstoku na Wydziale Pedagogiki i Psychologii na praca socjalna. Tytuł zawodowy: licencjat. Posiada dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia na kierunku praca socjalna. Tytuł zawodowy: magister.

Asystent Nr 2: (zatrudnienie do 17.03.2019 r.) ukończyła studia na Uniwersytecie w Białymstoku na Wydziale Pedagogiki i Psychologii na kierunku pedagogika o specjalności opiekuńczo – wychowawcza. Tytuł zawodowy: magister.

Asystent nr 3 (od 18.03.2019 r.): ukończyła studia na Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie na kierunku pedagogika specjalna w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej. Tytuł zawodowy: licencjat.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej precyzuje w sposób jednoznaczny, kiedy rodzinie może być przyznany asystent rodziny. Dzieje się tak w przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Po przeprowadzeniu wywiadu pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z tej analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie.

W roku 2019 pracownik socjalny sporządził jeden rodzinny wywiad środowiskowy, dokonał analizy sytuacji w rodzinie i wystąpił z wnioskiem o przydzielenie tej rodzinie asystenta rodziny. Rodzina wyraziła zgodę na podjęcie współpracy z asystentem rodziny.

W roku 2019 objętych asystenturą rodzinną przez 2 asystentów rodziny były łącznie 24 rodziny, w tym 64 dzieci. 2 rodziny zakończyły pracę z asystentem rodziny, w tym jedna w związku z opuszczeniem naszego miasta, druga – w związku z ustaniem sądowego zobowiązania do pracy z asystentem rodziny.

Asystenci pracowali z rodzinami w ich miejscu zamieszkania. Zadania asystenta rodziny to m.in.:

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
2. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
3. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;

5. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
6. wspieranie aktywności społecznej rodzin;
7. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
8. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
9. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
10. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
11. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
12. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
13. realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
14. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną

Asystenci rodziny prowadzą dokumentację dotyczącą pracy z rodziną, w tym również dokonują okresowej oceny sytuacji rodziny i przekazują tę ocenę Dyrektorowi MOPS.

Asystent rodziny jest zobowiązany do podnoszenia swoich kwalifikacji. Zadaniem gminy jest natomiast tworzenie asystentom rodziny możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Asystenci rodziny w MOPS mają tego świadomość i z tego prawa i obowiązku korzystają.

Obaj asystenci rodziny systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje w zakresie pracy z dziećmi i rodziną. Są to zarówno szkolenia (w tym płatne i bezpłatne), warsztaty oraz różne formy samokształcenia. W ramach samokształcenia korzystały z E-booka "Integracja przez Edukację – metodologia asystentury rodzinnej", ponadto Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku (dalej jako ROPS) w ramach ponadregionalnego projektu „Blżej rodziny” udostępnił platformę e-learningową. Szkolenia dostępne na platformie, skierowane są do osób, kadry merytorycznej realizującej zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, bezpośrednio pracującej z dzieckiem i rodziną.

W roku 2019 asystenci rodziny uczestniczyli w spotkaniach w ramach projektu „Platforma wymiany doświadczeń” organizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku, gdzie asystenci rodziny z województwa podlaskiego mieli okazję do nawiązania kontaktów i wymiany własnych doświadczeń zawodowych z innymi przedstawicielami tego zawodu.

Ponadto sami asystenci rodziny wyszukują informacji, wskazówek, rekomendacji dotyczących pracy z rodziną i dzieckiem w Internecie.

W roku 2019 asystenci rodziny wzięli udział w następujących szkoleniach:

- 1) Płatne szkolenie pn. Rola asystenta rodziny i jego zadania w świetle nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Organizator – Profilaktyka KIER Adam Kopacz ul. Nowohucka 41/7a, 30-728 Kraków.
- 2) Płatne szkolenie pn. Procedura działań podejmowanych przez asystenta rodziny i pracownika socjalnego na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Organizator – Profilaktyka KIER Adam Kopacz ul. Nowohucka 41/7a, 30-728 Kraków.
- 3) Nieodpłatne szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy wobec dzieci pn. Wsparcie dziecka krzywdzonego, organizowane przez ROPS.
- 4) Bezpłatne szkolenie organizowane przez ROPS w ramach projektu „Blżej rodziny - szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej” pn. Praca z dzieckiem z rodziny wieloprobemowej.
- 5) Bezpłatne szkolenie organizowane przez ROPS w ramach projektu „Blżej rodziny – szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej” pn. Tworzenie planu pracy z rodziną oraz planu pomocy dziecku.
- 6) Bezpłatne szkolenie organizowane przez ROPS w ramach projektu „Blżej rodziny - szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej” pn. Praca z dzieckiem z FAS i ze spectrum FAS.
- 7) Bezpłatne szkolenie organizowane przez ROPS w ramach projektu „Blżej rodziny - szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej” pn. Trening umiejętności prowadzenia mediacji rodzinnych.
- 8) Bezpłatne szkolenie organizowane przez ROPS w ramach projektu „Blżej rodziny - szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej” pn. Autyzm Zespół Aspergera, dzieci z nadpobudliwością psychoruchową.

- 9) Bezpłatne szkolenie organizowane przez ROPS w ramach projektu „Bliżej rodziny - szkolenie dla kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej” pn. Diagnostowanie oraz procedura postępowania w sytuacji zaniedbań opiekuńczo – wychowawczych wobec dziecka.
- 10) Płatne szkolenie pn. Postępowanie i praca z osobą z zaburzeniami psychicznymi czy niepełnosprawnością intelektualną w ramach procedury „Niebieskie Karty” – ograniczenia i możliwości działań. Realizator – IMAGO Tomasz Kulig ul. Żywiecka 47, 33-300 Nowy Sącz. Organizator i płatnik – Urząd Miasta Bielsk Podlaski.

Nowozatrudnionemu asystentowi rodziny został udostępniony w wersji elektronicznej podręcznik dystrybuowany przez ROPS – Asystentura rodziny. Rekomendacje metodyczne i organizacyjne Izabeli Krasiejko. Udostępniono również link do strony MRPiPS, gdzie zawarte są materiały szkoleniowe dla asystentów rodziny m.in. w związku z ustawą „Za życiem”.

W roku 2019 środki wydatkowane na wynagrodzenia asystentów rodziny oraz na finansowanie podnoszenia kwalifikacji wyniosły łącznie 88.683,39 zł, tj.:

- płace i pochodne: 88.183,39 zł (w tym 30.359,93 zł w ramach programu Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019)
- szkolenia asystentów rodziny: 500,00 zł.

Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej:

Ustalenie gminy właściwej do ponoszenia opłat za pobyt dzieci w pieczy zastępczej następuje w oparciu o art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w którym wskazuje się gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej. Wysokość opłat jest następująca:

- w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej – 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka,
- w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej – 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka,
- w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej – 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka.

W ciągu roku 2019 MOPS opłacał pobyt 22 dzieci w pieczy zastępczej, tj.:

- za 13 dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych,

- za 1 dziecko w zawodowej rodzinie zastępczej,
- za 1 dziecko w Regionalnej Placówce Opiekuńczo – Terapeutycznej w Ignatkach - Osiedle,
- za 3 dzieci w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Typu Rodzinnego Nr 1 w Bielsku Podlaskim,
- za 1 dziecko w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Pogotowie Opiekuńcze w Białymstoku,
- za 1 dziecko w Domu Dziecka w Białowieży,
- za 2 dzieci w Pogotowiu Opiekuńczym nr 1 w Warszawie (pobyt 09-15.01.2019 r.).

Łączna wielkość wydatków na ten cel wyniosła 128.146,45 zł.

Wg stanu na dzień sporządzenia sprawozdania 14 dzieci przebywa w pieczy zastępczej z obowiązkiem ponoszenia opłat, tj.:

- 12 dzieci w rodzinach zastępczych (spokrewnionych i zawodowej),
- 3 dzieci w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Typu Rodzinnego Nr 1 w Bielsku Podlaskim,
- 1 dziecko w Domu Dziecka w Białowieży,
- 1 dziecko w Regionalnej Placówce Opiekuńczo – Terapeutycznej w Ignatkach - Osiedle.

O wysokości świadczenia i dodatków przysługujących rodzinie zastępczej orzeka powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka sprzed umieszczenia go w pieczy.

Koszty utrzymania w instytucjonalnej pieczy zastępczej kształtują się następująco:

- Regionalna Placówka Opiekuńczo – Terapeutyczna w Ignatkach-Osiedle – 8.937,42 zł miesięcznie,
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Typu Rodzinnego Nr 1 w Bielsku Podlaskim – 2.578,32 zł miesięcznie.
- Dom Dziecka w Białowieży – 6.691,28 zł miesięcznie.

Gmina nie ma realnego wpływu na koszty związane ze współfinansowaniem kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej, musi natomiast zabezpieczyć środki na sfinansowanie zadania.

Cel szczegółowy 2: rozpoznawanie i profesjonalna ocena zagrożeń dobra dziecka, wzmocnienie roli i funkcji rodziny

Poradnictwo specjalistyczne:

Rodziny zamieszkałe w mieście Bielsk Podlaski mają możliwość dostępu do pomocy konsultanta prawnika w ramach istniejącej Poradni Rodzinnej. Prawnik udziela bezpłatnych porad mieszkańcom z zakresu prawa rodzinnego i prawa cywilnego. Są to obszary największego zainteresowania osób korzystających z Poradni. W roku 2019 konsultant prawnik udzielił porad prawnych 175 rodzinom.

Ponadto rodziny mogą korzystać z porad specjalistów w innych instytucjach. Z danych udostępnionych przez Urząd Miasta Bielsk Podlaski wynika, iż poradnictwo specjalistyczne na rzecz wspierania rodziny było finansowane ze środków budżetu miasta w roku 2019.

Tabela Nr 1. Poradnictwo specjalistyczne w roku 2019 finansowane ze środków budżetu miasta Bielsk Podlaski.

Lp.	Specjalista	Rodzaj świadczonych porad	Wysokość środków przeznaczonych na ten cel
1.	Specjalista II° w zakresie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, specjalista psychoterapii uzależnień	Konsultacje dla mieszkańców miasta Bielsk Podlaski znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym doznających przemocy w rodzinie (51 osób)	14.720,00 zł (brutto)
2.	Psycholog	Konsultacje skierowane do mieszkańców miasta Bielsk Podlaski, do osób, które zażywają substancje psychoaktywne, ich rodzin, które pozostają w bliskim związku z osobą zażywającą substancje psychoaktywne, do osób zdrowych, które doświadczają różnorodnych trudności adaptacyjnych w codziennym życiu lub kryzysów egzystencjalnych (17 osób)	4.091,38 zł (brutto)
3.	Specjalista terapii uzależnień, mediator, certyfikowany realizator programów CANDIS, FRED GOES NET, terapeuta	Konsultacje skierowane do mieszkańców miasta Bielsk Podlaski, do osób, które zażywają substancje psychoaktywne, ich rodzin, które pozostają w bliskim związku z osobą zażywającą substancje psychoaktywne oraz wychowawców, nauczycieli,	16.500,00 zł (brutto)

	Stowarzyszenia Pomocy Rodzinie DROGA, placówki ETAP – Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Białymstoku.	pedagogów, pracowników socjalnych, kuratorów sądowych, policjantów, którzy w pracy zawodowej zajmują się profilaktyką uzależnień (40 osób)	
--	--	--	--

Źródło: Dane Urzędu Miasta Bielsk Podlaski

Realizacja programu Karta Dużej Rodziny:

W roku 2019 w ramach realizacji rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (Karta Dużej Rodziny) Karty wydane zostały 264 dzieciom oraz 782 rodzicom. Plan dotacji na rok 2019 wynosił 3.428,00 zł, uruchomiona dotacja 3.363,00 zł, natomiast wykonanie w roku 2019 wyniosło 3.276,34 zł.

Realizacja ogólnopolskiej kampanii „Postaw na rodzinę”:

Celem kampanii było budowanie poczucia jedności z najbliższymi członkami rodziny, tworzenie okazji do wspólnego przebywania rodziców z dziećmi, propagowanie zdrowego stylu życia, kształtowanie postaw prozdrowotnych.

Pomoc materialna o charakterze socjalnym tj. przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych:

Pomoc materialna udzielona była uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych.

Na stypendia i zasiłki szkolne zaplanowano kwotę 206.000,00 zł, z tego:

- dotacja celowa z budżetu Wojewody Podlaskiego 156.000,00 zł,
- środki własne 50.000,00 zł.

Wyplacono stypendia szkolne na kwotę 175.379,95 zł w tym:

- 140.303,95 zł ze środków dotacji budżetu państwa,
- 35.076,00 zł ze środków własnych budżetu miasta.

Łącznie w 2019 roku przyznano stypendia 238 uczniom, w tym:

- 138 uczniom w okresie od stycznia do czerwca 2019 roku i jeden zasiłek szkolny,
- 100 uczniom w okresie od września do grudnia 2019 roku i sześć zasiłków szkolnych.

Pomoc kobietom w ciąży powikłanej i po porodzie na zasadach określonych w ustawie „Za życiem”:

W roku 2019 wpłynęły 2 wnioski o przyznanie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia się żywego dziecka, posiadającego zaświadczenia, o którym mowa w art. 4 ust. 3 ww. ustawy. Wnioski dotyczyły dwojga dzieci. Świadczenia w łącznej kwocie 8.000,00 zł zostały przyznane i wypłacone.

O inną pomoc wynikającą z ustawy wnioski nie były składane.

Świadczenie „Dobry Start”:

Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. poz. 1061 ze zmianami) MOPS w Bielsku Podlaskim stał się realizatorem również tego zadania. Programem został objęty każdy uczeń (dziecko lub osoba ucząca się), który spełnia 2 warunki:

1. nie ukończył:

- 20 lat,
- 24 lat — jeśli ma orzeczenie o:
 - umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności,
 - potrzebie kształcenia specjalnego,
 - potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.

Program objął również uczniów, którzy osiągnęli ten wiek przed rozpoczęciem roku szkolnego w danym roku kalendarzowym.

2. uczy się w placówce takiej jak:

- szkoła podstawowa,
- szkoła ponadpodstawowa,
- klasy dotychczasowej szkoły ponadgimnazjalnej prowadzone w szkole ponadpodstawowej,
- szkoła artystyczna, w której jest realizowany obowiązek szkolny lub nauki,
- młodzieżowy ośrodek socjoterapii,
- specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy,
- specjalny ośrodek wychowawczy,
- ośrodek rewalidacyjno-wychowawczy.

Z programu Dobry start nie mogli skorzystać:

- dzieci w przedszkolu — w tym dzieci, które rozpoczynały roczne przygotowanie przedszkolne (zerówkę) w szkole lub przedszkolu,
- studenci.

Świadczenie dobry start przysługiwało w kwocie 300,00 zł na dziecko — niezależnie od wysokości dochodu rodziców dziecka. Jeśli dziecko jest pod opieką naprzemienną obojga rodziców — każdy z rodziców mógł dostać połowę pieniędzy na dziecko, czyli 150,00 zł.

Organ realizujący program na obsługę otrzymał 10,00 zł za dziecko; z tej kwoty 8,00 zł powinno być zostać przeznaczone na wynagrodzenie osób zajmujących się obsługą programu.

W roku 2019 wypłacono świadczenie dobry start dla 2.623 dzieci na łączną kwotę 786.900,00 zł. Koszty obsługi wyniosły 26.230,00 zł, w tym wynagrodzenia i pochodne 25.608,06 zł.

Cel szczegółowy 4: wspomaganie funkcji opiekuńczo – wychowawczych rodziny i przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodziny:

Placówka wsparcia dziennego:

Na terenie miasta Bielsk Podlaski funkcjonuje świetlica socjoterapeutyczna prowadzona przez Caritas Diecezji Drohiczyńskiej o statusie placówki wsparcia dziennego wpisana do rejestru prowadzonego przez Burmistrza Miasta. Jest to placówka typu opiekuńczego przeznaczona dla 25 dzieci.

W roku 2019 do placówki uczęszczało 23 dzieci. Na funkcjonowanie świetlicy organ prowadzący przeznaczył kwotę 42.986,00 zł. Poza tym środkami placówka pozyskiwała środki na działalność m.in. z budżetu miasta, co zostanie zaprezentowane w dalszej części sprawozdania.

Działania Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

W roku 2019 do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego (ZI) wpłynęło łącznie 112 formularzy „Niebieska Karta A”, tj.:

- a. 3 z MOPS,
- b. 104 z Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim,
- c. 5 z placówek oświatowych.

Wśród 112 formularzy „Niebieska Karta – A”:

- a. 86 dotyczyło procedur wszczętych w roku 2019,
- b. 26 dokumentowało kolejne zdarzenia w procedurach wszczętych w 2018 r.

Ogólna liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta” w 2019 r. na terenie miasta Bielsk Podlaski wynosiła 95. Liczba osób w rodzinie wyniosła 277.

Przewodniczący ZI powołał 85 grup roboczych, w skład których zgodnie z art. 9a ust. 11 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wchodził:

1. pracownik socjalny
2. dzielnicowy
3. przedstawiciel MKRPA (jeżeli z formularza zgłoszeniowego wynikało, że w rodzinie występuje problem alkoholowy)
4. pedagog szkolny (gdy dziecko z rodziny objętej procedurą „NK” uczęszczało do szkoły lub przedszkola)
5. kurator sądowy (jeżeli któryś z członków rodziny objętej procedurą „NK” był oddany pod dozór lub nadzór kuratora)

W roku 2019 odnotowano 181 spotkań grup roboczych (średnio 3 – 4 spotkania w jednej sprawie). Liczba osób powołanych do grup roboczych wynosiła 417.

Realizując procedurę „Niebieska Karta” z 71 osobami, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie przeprowadzono rozmowy, dokonując analizy sytuacji rodziny i wypełniając formularz „Niebieska Karta – C”. Osoby te zostały poinformowane, że znęcanie fizyczne i psychiczne jest przestępstwem i przedstawiono aspekty odpowiedzialności karnej ciążyącej na sprawcach przemocy. Osobom tym przekazano również ulotkę informacyjną z danymi adresowymi instytucji udzielającymi pomocy działającymi na terenie miasta Bielsk Podlaski.

55 osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie zostało wezwanych na posiedzenie grupy roboczej. Na wezwanie Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego stawilo się 29 osób. Przeprowadzono z nimi rozmowy, pouczone o skutkach prawnych wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie i w ich obecności wypełniono formularz „Niebieska Karta – D”. Osoby te zostały również poinformowane o możliwości skorzystania z pomocy psychologa oraz dobrowolnego udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób przejawiających zachowania agresywne realizowanym w PCPR w Bielsku Podlaskim.

W ramach procedury „Niebieska Karta” w 6 przypadkach Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Mieście Bielsk Podlaski wystąpił do Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z wnioskiem o wgląd w sytuację rodziny – w jednym przypadku ograniczono władzę rodzicielską, w dwóch przypadkach dzieci zostały umieszczone w spokrewnionej rodzinie zastępczej. W jednym przypadku osoba co do której istniało podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie złożyła zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa znęcania. Jedno takie zawiadomienie złożone zostało przez ZI. W jednym przypadku złożony został wniosek do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA) w Bielsku Podlaskim o leczenie odwykowe osób, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

W roku 2019 dokonano 75 zakończeń procedur „Niebieska Karta” z uwagi na:

- 32 – ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy,
- 43 – rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań.

Cel szczegółowy 5: pomoc w zagospodarowaniu wolnego czasu dzieci i młodzieży:

Wypoczynek letni i zimowy:

Organizację wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży w roku 2019 obrazuje poniższa tabela.

Tabela Nr 3: Wypoczynek letni w roku 2019.

Lp.	Nazwa organizatora	Wysokość środków z budżetu miasta przeznaczonych na zadanie	Ilość dzieci biorących udział w wypoczynku
1.	Caritas Diecezji Drohiczyńskiej	10.556,00 zł	12
2.	Parafia pw. Najświętszej Opatrzności Bożej	14.000,00 zł	18
3.	Parafia Rzymskokatolicka Narodzenia Najświętszej Maryi Panny i św. Mikołaja	6.300,00 zł	30
4.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Miłosierdzia Bożego	6.300,00 zł	30
5.	Urząd Miasta Bielsk Podlaski	59.232,00 zł	30

Źródło: Dane Urzędu Miasta Bielsk Podlaski.

Zajęcia opiekuńczo – wychowawcze i pozaszkolne w świetlicach środowiskowych:

Na prowadzenie świetlic środowiskowych przy bielskich szkołach w 2019 roku wydatkowano łącznie kwotę 105.218,46 zł, na prowadzenie Świetlicy Socjoterapeutycznej Caritas – 14.500,00 zł i zajęć świetlicowych prowadzonych przez Stowarzyszenie „Ojcowizna Ziemi Bielskiej” – 14.500,00 zł.

Poniższe tabele opracowane i udostępnione przez Urząd Miasta Bielsk Podlaski obrazują realizację zadania.

Tabela Nr 2: Wykaz świetlic środowiskowych w mieście Bielsk Podlaski w roku szkolnym 2018/2019.

Lp.	Instytucja, organizacja prowadząca świetlice	Ilość uczestników	Rodzaj prowadzonych zajęć
1.	„Arka” przy Szkole Podstawowej nr 2 im. kpt. W. Wysockiego	30 w I semestrze 33 w II semestrze	- socjoterapeutyczne, - komputerowe, - korekcyjno-kompensacyjne, - sportowe, - logopedyczne
2.	„Krań Przyjaźni” przy Szkole Podstawowej nr 4 im. Adama Mickiewicza	55	- socjoterapeutyczne, - językowe, - sportowe, - informatyczne, - przyrodnicze
3.	„Radość i Przyjaciele” przy Szkole Podstawowej nr 5 im. Szarych Szeregów	60	- socjoterapeutyczne, - komputerowe, - terapia pedagogiczna, - zajęcia na basenie, - dydaktyczno-wyrównawcze, - matematyczno-fizyczne, - z języka angielskiego, - teatralne, - doradztwo zawodowe, - fotograficzne
4.	Świetlica środowiskowa przy Szkole Podstawowej nr 3 z DNJB im. J. Kostyczewicza	40	- rozwijające kompetencje emocjonalno – społeczne, - wyrównawcze z języka angielskiego, - komputerowe, - treningu kreatywności, - rozwijające zainteresowania filmowe i fotograficzne

5.	Świetlica Socjoterapeutyczna Caritas	25	- pedagogiczno-wychowawcze, - socjoterapeutyczne, - sportowo-rekreacyjne, - plastyczno-artystyczne
6.	Zajęcia świetlicowe prowadzone przez Stowarzyszenie „Ojcowizna Ziemi Bielskiej”	około 30	- z profilaktyki alkoholowej i przeciwdziałania przemocy, - teatralne, - plastyczne, - muzyczne, - taneczne, - rękodzielnicze

Źródło: Dane Urzędu Miasta Bielsk Podlaski.

Organizacja opieki nad dziećmi w wieku 0-3 w ramach klubów dziecięcych i żłobków:

Ilość klubów dziecięcych:

1. od 01 stycznia 2019 do 30 listopada 2019 r. – 3 kluby i 5 żłobków,
2. od 01 grudnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. – 1 klub i 7 żłobków.

Ilość dzieci uczęszczających na zajęcia w ramach klubów:

1. od 01 stycznia 2019 do 30 listopada 2019 r – średnio 49 dzieci w klubach i 98 dzieci w żłobkach,
2. od 01 grudnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. - 12 dzieci w klubie i 136 dzieci w żłobkach,

Na wsparcie klubów dziecięcych w roku 2019 z budżetu miasta Bielsk Podlaski przekazano 138.250,00 zł, a na wsparcie żłobków 211.000,00 zł.

II. Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny i Programu w kolejnych okresach, w tym potrzeby i finansowanie:

Gminny Program Wspierania Rodziny w mieście Bielsk Podlaski na lata 2018 – 2020 jest uzupełnieniem zadań realizowanych na rzecz rodziny w mieście Bielsk Podlaski, zadań zapisanych w dokumentach strategicznych i innych programach.

Główne cele Programu wsparcia rodzin to:

- 1) wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- 2) rozwój usług i form wsparcia na rzecz rodzin;
- 3) tworzenie warunków do realizowania zadań gminy z zakresu wspierania rodziny.

Koordynatorem Programu nadal będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim we współpracy z instytucjami z obszaru wspierania rodziny. Dyrektor MOPS będzie co roku do 31 marca przedkładał Radzie Miasta Bielsk Podlaski sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

Finansowanie zadań z zakresu wspierania rodziny, w tym Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020 odbywać się ze środków budżetu miasta Bielsk Podlaski i dotacji pochodzących ze środków budżetu państwa oraz innych źródeł. Istnieje pewna trudność w precyzyjnym określeniu wielkości środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań wynikających z niniejszego Programu, jak również środków niezbędnych do realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

Założenia do projektu budżetu Programu Wspierania Rodziny.

Lp.	Szacunkowy koszt i struktura finansowania działań w ramach Programu	Rok 2020
	Ogółem:	576.200,00
W tym:		
1	Zatrudnienie asystenta rodziny	80.000
2	Zatrudnienie specjalistów do prowadzenia poradnictwa	85.000
3	Szkolenie asystentów rodziny	600
4	Szkolenie rodzin wspierających	600
5	Powołanie rodzin wspierających	1.000
6	Zapewnienie wypoczynku – dotacje organizacjom pozarządowym	50.000
7	Zapewnienie opieki dzieciom w placówce wsparcia dziennego i w świetlicach środowiskowych	150.000
8	Współfinansowanie przez gminę pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	144.000
9.	Kampania „Postaw na rodzinę”	15.000

Nr pozycji w tabeli:

1. Wynagrodzenie dla asystentów rodziny: w każdym roku 2 etaty.
2. Wynagrodzenie dla specjalistów (psycholog, prawnik, pedagog, terapeuta) rok 2020 – MOPS konsultant prawnik umowa zlecenia, pozostali również umowa zlecenia, zakup usługi.
3. Szkolenie asystentów rodzin: w każdym roku 2 etaty.
4. Szkolenie rodzin wspierających: w każdym roku 1 rodzina.

5. Zwrot kosztów poniesionych przez rodziny wspierające wynikające z realizowania umowy zawartej na rzecz pomocy dziecku: w każdym roku – 1 rodzina – umowy dla 2 dzieci.
6. Dofinansowanie kosztów wypoczynku: rok 2020 – 80 dzieci.
7. Pokrycie kosztów pobytu dzieci w placówce wsparcia dziennego i świetlic środowiskowych: rok 2020 – 220 dzieci.
8. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym: rok 2020 – 22 dzieci.
9. Dofinansowanie w ramach kampanii „Postaw na Rodzinę” imprez promujących zdrowy styl życia, festynów rodzinnych, podczas których będą rozdawane ulotki propagujące wartości rodzinne oraz prezentowane będą plakaty profilaktyczne dotyczące m.in. profilaktyki uzależnień. W ww. działaniach uczestniczyć będą bielskie przedszkola, szkoły, BDK.

Większość środków pochodzących na wspieranie rodziny pochodzić będzie z budżetu miasta. Na dofinansowanie zatrudnienia asystentów rodziny MOPS będzie się ubiegał w ramach ministerialnych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, o ile takie programy będą ogłaszane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Najtrudniejsze do oszacowania są środki, które muszą zostać przeznaczone na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Bielsk Podlaski, 03.03.2020 r.

Opracowała: Anna Niewińska

DYREKTOR

Anatol Wasiluk

Załącznik Nr 1 do Sprawozdania z realizacji w roku 2019 zadań z zakresu wspierania rodziny, w tym z Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Bielsku Podlaskim na lata 2018 – 2020.

Tabela Nr 4. Udzielone dotacje z budżetu miasta Bielsk Podlaski na realizację zadań publicznych w roku 2019 na szeroko rozumiane wspieranie rodziny:

Lp.	Nazwa podmiotu	Nazwa zadania	Przyznana kwota dotacji w zł	Opis zadania
1.	Caritas Diecezji Drohiczyńskiej	„Na wakacje po uśmiech z Caritas Diecezji Drohiczyńskiej”	10.556,00	Zadanie polegało na organizacji wypoczynku letniego dla 12 dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych z realizacją programu profilaktycznego.
		Świetlica Socjoterapeutyczna Caritas	14.500,00	W ramach zadania zorganizowano zajęcia świetlicowe dla 25 dzieci, w tym z rodzin dysfunkcyjnych.
2.	Stowarzyszenie Abstynentów „Promień”	„Promowanie trzeźwego stylu życia połączone z działaniami pomocowymi skierowanymi do osób rodzin z problemami alkoholowymi”	19.000,00	W ramach realizacji zadania uczestnicy mieli możliwość skorzystania z porad psychologa, terapeuty uzależnień i wziąć udział w imprezach integracyjnych, warsztatach.
3.	Parafia pw. Najświętszej Opatrzności Bożej w Bielsku Podlaskim	„Dla młodości otwieramy horyzonty mądrości”	14.000,00	Zadanie polegało na organizacji wypoczynku letniego dla 18 dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych z realizacją programu profilaktycznego.
4.	Stowarzyszenie „Ojcowizna Ziemi Bielskiej”	„Młodość kształtuje żywot cały. Catoroczne zajęcia świetlicowe dla dzieci i młodzieży oraz punkt wsparcia dla rodziców”	14.500,00	W ramach zadania zorganizowano zajęcia świetlicowe dla dzieci oraz spotkania dla rodziców.
5.	Parafia Miłosierdzia Bożego w Bielsku Podlaskim	„Przystanek wakacje! – Półkolonie profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania narkomanii”	6.300,00	Zajęcia w okresie wakacyjnym dla dzieci i młodzieży, w tym z rodzin dysfunkcyjnych połączone z programem profilaktyki uzależnień.

6.	Parafia pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny i św. Mikołaja w Bielsku Podlaskim	„Wakacje FUN – półkolonie profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania przemocy i profilaktyki uzależnień”	6.300,00	Półkolonie dla 30 dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych z realizacją programu profilaktycznego.
7.	Stowarzyszenie Pomocy Serce Ludzi Ziemi Bielskiej	„Masaż – najlepszą formą rehabilitacji”	6.000,00	Z zabiegów masażu korzystało 13 uczestników. Każdy uczestnik przeszedł cykl 18 zabiegów .W rezultacie wykonano 234 zabiegi.
8.	Polski Związek Niewidomych Okręg Podlaski	Cykl zajęć rehabilitacyjnych zwiększających samodzielność osób niewidomych w Bielsku Podlaskim	3.000,00	Przeprowadzono zajęcia aerobiku dla 7-osobowej grupy oraz zorganizowano cykl zajęć edukacyjnych w wymiarze 11 spotkań po 2 godziny. Z zajęć skorzystało 258 osób.
9.	Stowarzyszenie Bractwo Prawosławne św. św. Cyryla i Metodego	Zapewnienie różnych form pomocy ludziom najuboższym, niezdolnym do rozwiązywania samodzielnie swoich problemów lub znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin	2 900,00	Zadanie polegało na przygotowaniu i przekazaniu paczek żywnościowych osobom ubogim oraz zorganizowaniu im spotkania przedświątecznego. 30 mieszkańcom miasta przekazano paczki żywnościowe.
10.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	Zakup paczek żywnościowych	1.300,00	Zakup i doręczenie paczek żywnościowych osobom samotnym, niepełnosprawnym o niskim statusie materialnym. Paczki przekazano 41 mieszkańcom miasta Bielsk Podlaski.
11.	Stowarzyszenie Rodziców Osób Niepełnosprawnych „Lazur Nadziei”	„Chcemy być bardziej sprawni”	7.000,00	6 osób uczestniczyło w zajęciach terapeutycznych w Centrum Diagnostyczno – Terapeutycznym „Mozaika”; zajęcia korekcyjno - kompensacyjne – 8 osób (11 zajęć); masaż – 6 osób (11 zabiegów) i 1 osoba z fizjoterapii.

Źródło: Dane Urzędu Miasta Bielsk Podlaski.